

تحلیل محتوای کتاب هدیه‌های آسمان ششم ابتدایی از منظر فعال و غیرفعال بودن براساس روش ویلیام رومی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

ماشالله زارع

کاردانی آموزش ابتدایی

Mashaallahzareh@gmail.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب هدیه‌های آسمان پایه‌ی ششم ابتدایی (متن، پرسش‌ها و تصاویر) از منظر فعال و غیرفعال بودن بر اساس روش ویلیام رومی در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ می‌باشد. جامعه‌ی مورد مطالعه در این پژوهش، کتاب هدیه‌های آسمان پایه‌ی ششم بوده و کل کتاب به عنوان نمونه، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات، سیاهه‌ی تحلیل مبتنی بر روش ویلیام رومی است که براساس مبانی نظری تهیه و روایی آن توسط متخصصان علوم تربیتی تأیید شد. واحد مطالعه، درس‌های مندرج در کتاب و واحد تجزیه و تحلیل متن، پرسشها و تصاویر کتاب است که بر اساس مقوله‌ی فعال و غیرفعال توسط فرمول ویلیام رومی تحلیل و ضریب درگیری آن‌ها مشخص شد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که متن کتاب هدیه‌های آسمان با ضریب درگیری ۰/۱۴، متنی غیرفعال و غیرپویاست و بیشتر به بیان حقایق و ارائه مطالب می‌پردازد. پرسش‌های کتاب با ضریب ۲/۳۴ نشان می‌دهد که پرسش‌ها نیز غیرفعال هستند چراکه ضریب درگیری آن‌ها در محدوده‌ی تعیین شده توسط ویلیام رومی قرار ندارد. تصاویر کتاب با ضریب درگیری ۰/۱۴ نشان‌دهندگی غیرفعال و غیرپویا بودن تصاویر است و زمینه را برای فعالیت و یادگیری فعال فراهم نمی‌کند. بنابراین هر سه مقوله متن، پرسش‌ها و تصاویر کتاب هدیه‌های آسمان پایه‌ی ششم ابتدایی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در محدوده تعیین شده توسط ویلیام رومی قرار نمی‌گیرند و به روش غیرفعال تدوین شده‌اند.

کلید واژه‌ها: تحلیل محتوا، هدیه‌های آسمان، پایه‌ی ششم، فعال و غیرفعال، ویلیام رومی.

مقدمه

انسان با تربیت معنی پیدا می‌کند و پیشرفت‌ها و دست‌آوردهای او محصول و مرهون تربیت است. به قول کانت^۱: «بشر تنها با تعلیم و تربیت آدم تواند شد و آدمی جز چیزی از آنچه تربیت از او می‌سازد نیست» (کانت، ترجمه شکوهی، ۱۳۶۸). در این ارتباط، تربیت آسمان از اهمیت اساسی برای نظام تعلیم و تربیت هر کشور برخوردار است و ایجاب می‌کند که طرز تلقی ما نسبت به جهان، انسان، علم، یادگیری و شیوه‌های آن و سایر عناصر مربوط به تعلیم و تربیت تغییر کرده و دوباره توصیف شود. تعلیم و تربیت به علت ارتباط متقابل و عمیقی که با حوزه‌های مختلف معرفت و ارکان زندگی بشر دارد ناگزیر از تأثیر است و باید مطابق با تحولات جامعه، تجدید ساختار یافته تا بتواند پاسخگوی نیازها و خواست‌های افراد جامعه بوده و جامعه را در جهت تعالی سوق دهد (عطاران، ۱۳۸۳).

از این رو باید در نظر داشت که دوره‌ی ابتدایی از دوران حساس و مهم در تعلیم و تربیت و به خصوص در شکل‌گیری شخصیت آسمان دانش‌آموزان است. اهمیت موضوع تحقیق زمانی بیشتر نمایان می‌شود که بدانیم با توجه به تحولی که در دوره‌ی ابتدایی به وجود آمده، به عبارت دیگر، پایه‌ی ششم در سال ۹۲-۱۳۹۱ برای اولین بار بعد از حدود پنج دهه دوباره احیا شده و آگاهی از میزان فعال یا غیرفعال بودن محتوای آن در خصوص مؤلفه‌های آسمان و توجه برنامه‌ریزان به آن حائز اهمیت فراوان است. آموزش هدیه‌های آسمان در دوره‌ی ابتدایی خصوصاً در دوره‌ی دوم آموزش، از اهمیت زیادی برخوردار است و نباید فراموش کرد که کودکان در این دوره در مرحله عملیات عینی قرار دارند؛ از این رو مسائل عینی و ملموس که مرتبط با موضوع زندگی فردی و آسمان او است، سریع و قابل فهم‌تر می‌باشد (چیت‌ساز، ۱۳۸۹).

بنابراین تربیت آسمان به عنوان یک ضرورت نظام آموزشی از یک سو و جایگاه مبهم آن در برنامه‌ی درسی و محتوای آموزشی از سوی دیگر نیاز به پژوهش در این زمینه را ضروری می‌سازد. یادگیری در این دوران از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا این امر بر

^۱ - kant